

GO FOR GROWTH – agenda za Evropsko unijo v 2010-2014

Bruselj, 9.2.2010

4. februarja 2010 sta predsednik BUSINESSEUROPE (v nadaljevanju BE), Jürgen R. Thumann in generalni direktor BE, Philippe de Buck, v Bruslju na tiskovni konferenci predstavila dokument z naslovom **»Go for Growth« - agenda za Evropsko unijo v 2010-2014**, ki ga je pripravilo BE v sodelovanju s svojimi člani. BE je konfederacija 40 članov, industrijskih in delodajalskih združenj iz 34 držav, ki so združene s ciljem dosege rasti in konkurenčnosti v Evropi ter zastopa več kot 20 milijonov malih, srednjih in velikih podjetij.

Kriza je izpostavila mnogo vprašanj

V 2008 in 2009 se je svet soočil z največjo finančno in ekonomsko krizo v zadnjih 50 letih. Kriza je postavila mnogo vprašanj povezanih z delovanjem trga, vlogo države in vlad v ekonomiji in prispevku gospodarstva v družbi. Čeprav so ta vprašanja pomembna pa je potrebno priznati, da je svobodna tržna ekonomija prinesla tudi visoko rast in dobrobit evropskemu prebivalstvu.

Po mnenju BE je najboljši način okrepitve gospodarstva vrnitev k temeljnim vrednotam tržne ekonomije:

- Nagrajevanje dela in produktivne investicije
- Spodbujanje racionalnega tveganja
- Zagotovitev preglednosti tržnih vrednosti
- Zaščita in razvoj pravic intelektualne lastnine
- Prepoznavanje in sankcioniranje prevar
- Prepoved izkrivljanja konkurence in boj proti protekcionizmu
- Finančno dostopne javne storitve in socialna varnost

»Go for growth« mora biti več kot slogan – navdihovati mora vsako politično odločitev!

Gospodarska rast in zaposlenost bosta dosežena, če bodo odločevalci v EU v ospredje postavili razvoj podjetij v center politike, če bo enotni trg oživel in se bo vloga Evrope v svetu okrepila.

Če podjetja lahko delujejo v podjetjem prijaznem okolju, so uspešna v proizvodnji prvo razrednih dobrin in storitev, v ustvarjanju delovnih mest, v razvoju novih tehnologij. In ko so podjetja uspešna, lahko ustvarijo sredstva za financiranje javnih storitev in socialne varnosti.

Svet po krizi bo drugačen!

- Gonilo svetovne gospodarske rasti ne bo več razvite države. Bolj pomembno vlogo bodo igrala gospodarstva držav v razvoju, ki bodo naši partnerji, ampak tudi močni konkurenti, tudi z visoko dodano vrednostjo.
- Podpora in spodbuda inovativnosti je nujna, saj je ključnega pomena za gospodarsko okrevanje, motor za oživitev enotnega trga in najboljši način za ustvarjanje novih delovnih mest.
- Boj proti podnebnim spremembam bo ostal na vrhu prednostnih nalog. Evropsko gospodarstvo si je prizadevalo za zmanjšanje emisij CO₂ v okviru Kjotskega protokola in je temu cilju predano tudi v prihodnosti. Problem podnebnih sprememb ne bo mogoče rešiti z enostranskimi ukrepi EU in le z uvedbo pravil. Če želi Evropska unija prevzeti vodilno vlogo v boju proti podnebnim spremembam, mora dati večji poudarek tehnologiji. Evropska podjetja namreč lahko veliko ponudijo! Vendar pa se lahko še veliko več doseže z ustreznimi politikami za odpravo ovir za inovacije, pomanjkanje veččin, pomanjkanje tveganega kapitala in nezadosten razvoj podjetništva.
- Nujno potreben je tudi bolj varen dostop do energije z diverzifikacijo energetskega virov in učinkovito porabo le teh. Jedrska energija, obnovljivi viri energije, zajemanje in skladiščenje ogljika ter druge nove tehnologije, so bistvenega pomena za doseganje tega cilja.

Ključ do uspeha je zagotoviti, da se Evropa:

- **Sooči s 5 glavnimi izzivi gospodarstva in družbe,**
- **izpolni 4 pogoje za trajno ekonomsko okrevanje,**
- **okrepi 3 gonila poslovnih priložnosti,**
- **razvije 2 sestavini za spodbudo zaposlovanju**
- **implementira 1 usklajeno strategijo za podjetništvo in industrijo.**

BE od Evropskih institucij pričakuje, da bodo vključile agendo za stabilno rast. Tudi podjetja bodo prispevala k doseganju dinamičnega in inovativnega gospodarstva.

1. Evropa se mora danes soočiti z izzivi, da bo uspešna v prihodnosti.

5 glavnih izzivov:

1. Izhod iz krize
2. Reševanje problema staranja prebivalstva
3. Boj proti podnebnim spremembam
4. Zagotavljanje dostopa do energije in surovin
5. Okrepitev evropske vloge v svetovnem gospodarstvu

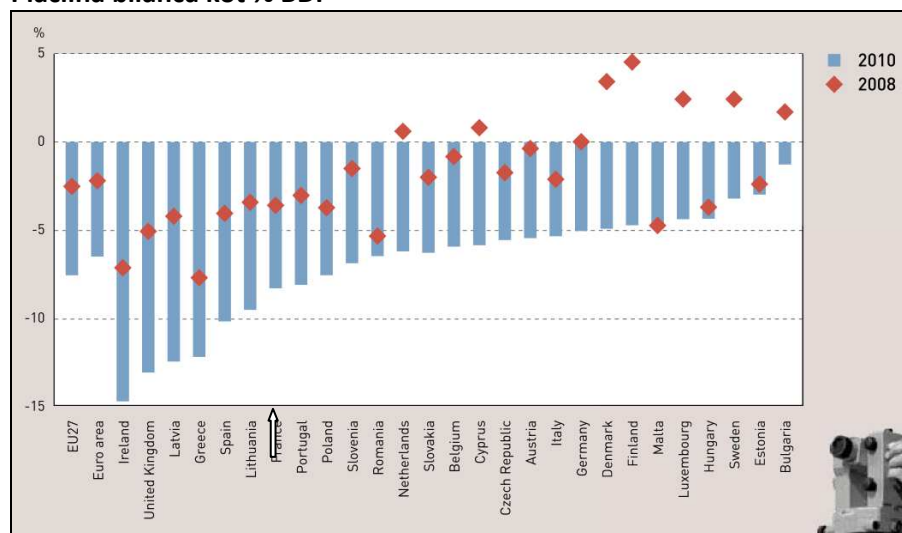
1.1. Izhod iz krize

Čeprav se recesija končuje, dramatični ekonomski kazalci kažejo izzive v prihodnosti. Do konca leta 2010 se bo brezposelnost povečala na 10%, zasebne investicije se bodo znižale za okoli 15% glede na leto 2008. Javni dolg bo dosegel 80% bruto domačega proizvoda EU, javnih primanjkljaj pa 7%. Zato je sedaj čas, da pristopimo k reformam.

Podjetja potrebujejo dostop do cenovno dostopnih finančnih sredstev, da lahko začnejo znova investirati. Šibko stanje bančnih bilanc in dramatične ocenjevanje kreditnega tveganja ustvarjajo veliko oviro za okrevanje. Poleg tega tudi slabo stanje javnih financ in naraščajoči javni dolg pritiskata na dolgoročne obrestne mere, z učinkom izrivanja privatnih investicij.

Stabilizacija finančnih trgov in vrnitev zdravih javnih financ, pospešitev strukturnih reform in ohranjanje odprtega trga je nepogrešljivo, če želimo stopiti na pot okrevanja gospodarstva.

Plačilna bilanca kot % BDP

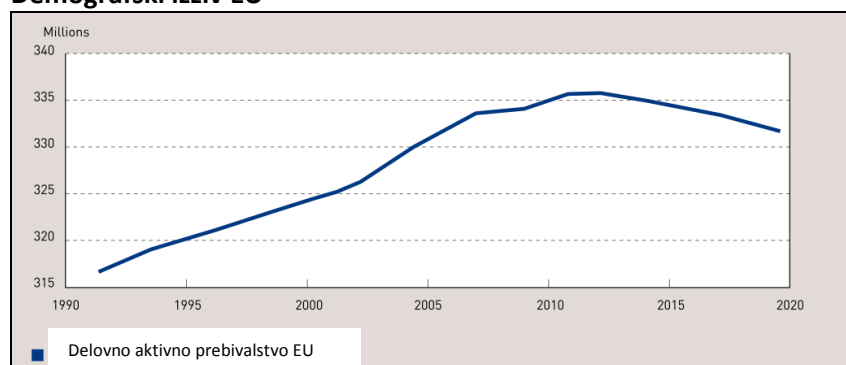

Vir: DG ECFIN (AMECO Database)

1.2. Reševanje problema staranja prebivalstva

Gospodarski vzpon ne bo trajal dolgo, če podjetja ne bodo imela dovolj kvalificirane delovne sile. Ko se evropsko prebivalstvo stara, ustvarja tudi povpraševanje po novih proizvodih in storitvah v Evropi. Toda od 2010, bo to povzročilo tudi upad delovno sposobnega prebivalstva, z izgubo več kot 3 milijone potencialnih delavcev do leta 2020 in več kot 50 milijonov do leta 2060. Če bo EU še naprej nadaljevala z ignoriranjem tega trenda, to ne bo zgolj oslabilo njenih sistemov socialne zaščite, ampak tudi izgubo poslovnih priložnosti in s tem povezanih delovnih mest in gospodarske rasti.

Demografski izziv EU

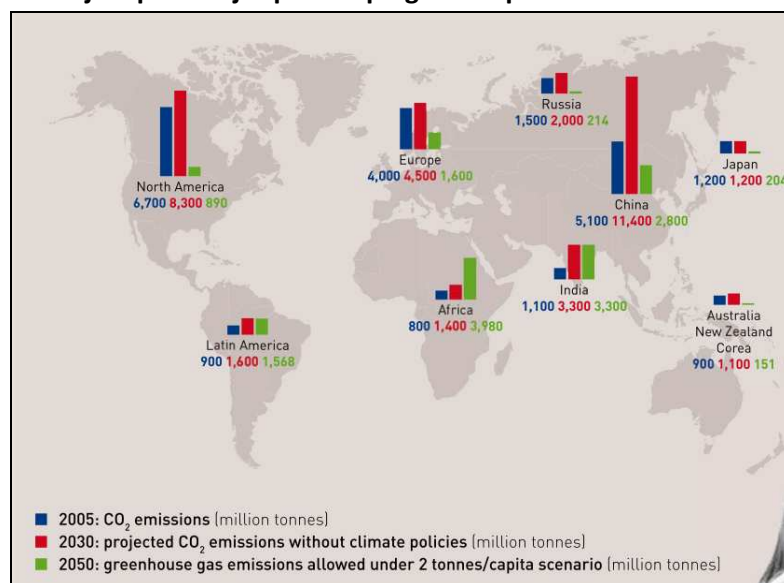
Vir: Eurostat in BE

Evropa že trpi pomanjkanje pri zagotavljanju znanstvenih in tehnoloških veščin. Staranje bo še povečalo neskladje med usposobljenostjo ljudi in potrebami trga delovne. Soočamo se z visoko konkurenco na svetovnem trgu za večanje, privabljanje in ohranjanje perspektivnih kadrov. Visokokvalificirani delavci iz tretjih držav predstavljajo samo 1,72% vsega zaposlenega prebivalstva v EU, v primerjavi z 9,9% v Avstraliji, 7,3% v Kanadi, 3,2% v ZDA in 5,3% v Švici. Hkrati približno 400.000 Evropejcev z znanstvenimi veščinami živi in dela v ZDA.

Povečanje ponudbe kvalificiranih delavcev in prilagajanje trga dela ter sistemov socialnega varstva staranju prebivalstva je tako bistvenega pomena, če želimo povečati zaposlenosti v Evropi.

1.3. Boj proti podnebnim spremembam

Sedanji in prihodnji izpusti toplogrednih plinov v svetu

Vir: IEA World Energy Outlook 2007, Združeni narodi

Boj proti podnebnim spremembam zahteva različne inovativne proizvode in storitve, kot tudi pomembne spremembe v proizvodnji in vzorcih potrošnje. Med letoma 1990 in 2005 je EU energetski proizvodni sektor zmanjšal emisije toplogrednih plinov za 11%, predelovalna industrija pa za 13%. Ti sektorji bodo nadaljevali z zmanjšanjem emisij za vsaj 21% do leta 2020 v okviru emisijsko trgovne sheme EU.

Vendar pa proizvajalci energije in industrija v EU predstavljajo le 6,5% svetovnih emisij toplogrednih plinov, zato morajo tudi ostale države sveta prispevati v pravičnem deležu.

Klimatske spremembe pa predstavljajo tudi nove priložnosti. Svetovni trg nizkoogljičnih dobrin in storitev bo predvidoma narasel na več kot € 4.8 trilijone do leta 2015. Evropska industrija je vodilna v svetu na področju nizkoogljičnih in ekološko učinkovitih tehnologij in z kontinuiranim razvojem inovativnih produktov pomaga pri zmanjšanju emisij tako v Evropi kot po svetu. Vendar pa zelena tehnologija ne more biti edini motor evropske rasti. Za razvoj širokega spektra inovativnih izdelkov in storitev se moramo osredotočiti tudi na premajhno inovacijsko zmogljivost Evrope.

Globalno prizadevanje v boju proti podnebnim spremembam in hkratna krepitev inovacijske zmogljivosti celotne Evrope sta nujna, če želimo zmanjšati globalne emisije toplogrednih plinov, ne da bi ogrozili gospodarsko rast v Evropski uniji.

1.4. Zagotavljanje dostopa do energije in surovin

EU je odvisna od uvoza večine surovin in je največji uvoznik plina in nafte. Ker se svetovna poraba povečuje zaradi rasti razvijajočih se držav, se pritisk za dostop do surovin povečuje. Razpoložljive naftne rezerve se zmanjšujejo, oskrba s plinom pa je lahko negotova, uporaba izvoznih omejitev surovin pa je tudi v porastu. Vsi ti dejavniki bi lahko ogrozili prihodnjo rast EU.

Gibanje cene nafte

Vir: Evropska centralna banka

Bolj gotov dostop do energije preko diverzifikacije energetskega virov in učinkovite porabe je potreben ne le zaradi okoljskih ampak tudi iz ekonomskih razlogov. Obnovljive energije, jedrska energija, zajem in shranjevanje ogljika in druge tehnologije so nujno potrebne za soočenje z izzivi varnosti dobave energije in podnebnih sprememb. Tako je vzpostavitev celovitega in konkurenčnega evropskega notranjega trga plina in elektrike še en pomemben dejavnik za doseganje teh ciljev.

Dostop do surovin je bistvenega pomena za proizvodnjo tehnološko bolj razvitih izdelkov. Če želi Evropa razviti široko paleto inovativnih izdelkov v okolju prijazni tehnologiji in čisti proizvodnji, je potrebno zagotoviti pošten in varen dostop do surovin na svetovnih trgih. Učinkovito izvajanje »EU's Raw Materials Initiative« (EU surovinska pobuda), predvsem s pomočjo trgovinskih pogajanj in izvajanja STO pravil, bi moralo biti v ospredju evropske politike.

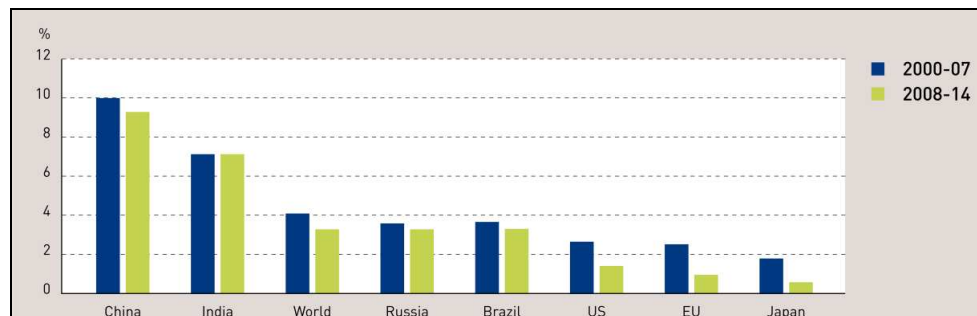
1.5. Okrepitev evropske vloge v svetovnem gospodarstvu

Evropa je največji svetovni izvoznik končnih proizvodov in storitev zato je evropska blaginja odvisna od mednarodne trgovine, ki predstavlja 15% BDP EU. Izvoz bo še bolj pomemben v prihodnje, saj se razvoj odvija vse bolj izven Evrope. Povprečna rast BDP v Evropski uniji je v 1980-2008 dosegla 2,2%,

na Japonskem 2,3%, v ZDA 2,9%, v primerjavi s 6,3% v na novo industrializiranih gospodarstvih in 7,4% v Aziji.

Domača gospodarska moč Evrope je odvisna od njene svetovne konkurenčnosti. Zato ne smemo biti samozadovoljni glede naše uspešnosti v svetovnem gospodarstvu. Ko države v razvoju povečujejo njihov delež v svetovni trgovini, se namreč delež Evrope zmanjšuje. Ocenjeno je, da do leta 2025 Evropa ne bo več prvi svetovni izvoznik. Evropa tudi ne dosega zelenih ciljev v izvozu visokotehnoloških izdelkov, kjer izgublja tržni delež še hitreje kot na drugih segmentih. Prav tako je zaskrbljujoča izguba nekaterih za Evropo zelo pomembnih trgov kot sta Rusija in Indija.

Realna rast BDP

Vir: IMF

2. EU ima sedaj edinstveno priložnost, da postavi temelje za celotno strategijo rasti.

4 pogoji za okrevanje:

1. Stabilizacija finančnih trgov
2. Vzpostavitev stabilnih javnih financ
3. Pospešitev strukturnih reform
4. Ohranitev in zagotavljanje odprtih trgov

2.1 Stabilizacija finančnih trgov

Pomanjkljivosti v svetovnem finančnem sistemu je potrebno odpraviti, da bi se izognili ponovnim neracionalnostim, ki smo jim bili priča v času pred krizo. Finančne inovacije so za spodbujanje gospodarske rasti enako pomembne kot tehnične inovacije, zato jih je potrebno ohranjati. Vendar pa je za zagotavljanje odgovorne rasti potrebno preveriti kakovost finančnih produktov. Pomanjkljivosti v kontroli kakovosti so bistveno pripomogle k nastanku krize, zato morajo biti odpravljene s primerno in sorazmerno regulacijo. Finančne trge naj se nadzoruje pametno, z vzpodbujanjem produktivnih naložb in podjetništva in ne z njihovim zaviranjem.

Izboljšani finančni nadzor bo prinesel lažje prepoznavanje prvih znakov sistemskih tveganj še v času gospodarske rasti. A učinkovit čezmejni nadzor zahteva dodatni razmislek o porazdelitvi bremena in sistemih likvidacije bank na evropski in svetovni ravni, pa tudi o potrebi po zagotovitvi cenovno dostopnega vira financiranja za podjetja.

V obdobju po krizi obstaja povečana verjetnost prekomernega nadzora finančnega sektorja. Oblikovalci politike razpravljajo o celi vrsti novih kapitalskih zahtev, ki naj bi obveljale za finančne ustanove. Vsi predlogi imajo sami po sebi nekaj dobrih plati, a njihov skupni vpliv na razpoložljivost kredita, zlasti za mala in srednje velika podjetja, še ni bila primerno ocenjena. Če kapitalske zahteve niso dobro zasnovane, bi utegnile močno ogroziti obete za rast na stari celini.

Bančna posojila v evroobmočju

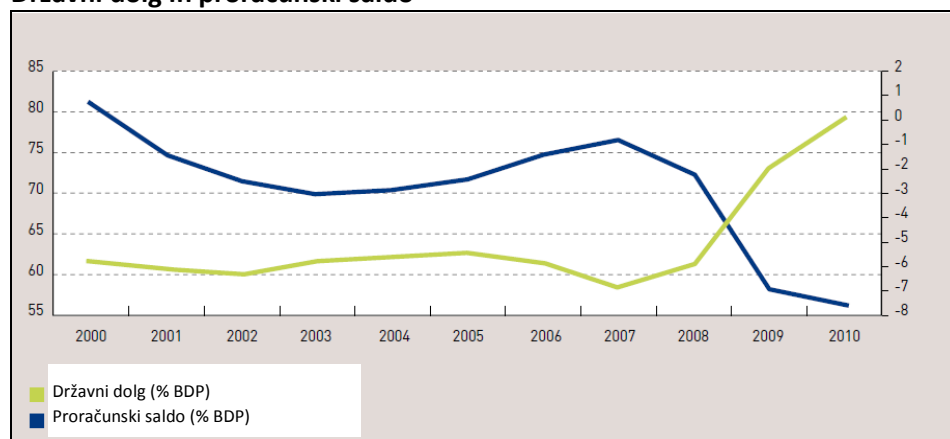
Vir: Evropska centralna banka

2.2. Vzpostavitev stabilnih javnih financ

Po koncu gospodarske krize v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja so v mnogih evropskih državah občutili negativne učinke velikega javnofinančnega primanjkljaja na rast in zaposlovanje. Tudi

trenutno počasno okrevanje se ne more spremeniti v trajno rast, če bo čezmerni dolg le preusmerjen iz zasebnega na javni sektor.

Državni dolg in proračunski saldo

Vir: DG ECFIN (AMECO Database)

Za povrnitev zaupanja v javne finance bo treba najprej določiti jasne časovne okvirje in pristope za konsolidacijo javnih financ. Če se bo okrevanje nadaljevalo, se mora konsolidacija začeti najkasneje leta 2011. Vendar pa je prav tako pomembno kakšni konsolidacijski ukrepi bodo sprejeti. Višje obdavčenje, zlasti dela in premoženja, bo imelo negativne posledice na gospodarsko rast in možnosti zaposlitve. Najprej bi bilo zato potrebno zmanjšati javno porabo ter na novo določiti davčno osnovo s pomočjo reform, ki spodbujajo rast.

Pakt stabilnosti in rasti ostaja primeren okvir, znotraj katerega naj se koordinira ukrepe za povrnitev stabilnih javnih financ. Osredotočiti se je potrebno na vzdržnost dolga in na strukturne reforme, da bi v prihodnjih letih dosegli tako rast kot davčno konsolidacijo.

Če naj proračun Evropske unije postane gonilo gospodarske rasti, ga bo treba preoblikovati. Trenutno se kar 40% proračuna nameni za skupno kmetijsko politiko in razvoj podeželja, za projekte povezane s povečanjem konkurenčnosti pa le 8%. Strateške usmeritve Evropske unije za povečanje konkurenčnosti se morajo odražati tudi v proračunu.

2.3. Pospešitev strukturnih reform

Strukturne reforme so predpogoj za vzpostavitev trajne rasti, povečanje števila delovnih mest in stabilnejše javne finance. Gospodarska recesija je upočasnila izvajanje reform, z izjemo reforme za prilagoditev sistema izobraževanja in usposabljanja, kjer je bil storjen korak naprej. Vlade se ne spoprijemajo dovolj uspešno s tistimi področji, kjer so potrebne korenitejšie reforme, kot denimo z izboljšanjem nadzora podjetij, povečanjem fleksibilnosti trga delovne sile, zagotavljanjem finančne vzdržnosti sistemov socialne varnosti, ter oblikovanjem solidnih srednjeročnih proračunskih ciljev.

Napredek pri reformah po ključnih prednostnih področjih za leto 2009

Vir: BUSINESSEUROPE Reform Barometer Survey

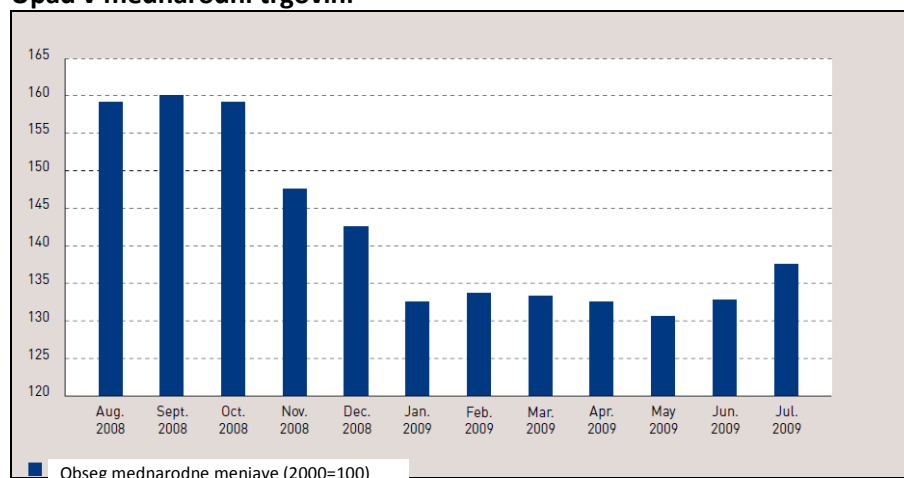
Pričakovana je pospešitev izvajanja strukturnih reform. Komisija mora nameniti več pozornosti nadzoru in ocenjevanju teh reform, državam članicam pa naj pomaga ponovno vzpostaviti kulturo primerjalnih analiz in strokovnih pregledov. Izkušnje nekaterih držav članic, na primer Poljske, kažejo, da imajo lahko strukturne reforme enako pomembno vlogo pri lažšanju posledic krize kot paketi finančnih vzpodbud.

Pospešitev reform je potrebna tudi zato, da bi lahko povečali prednosti evra. Trenutne in prihodnje članice evroobmočja bodo morale povečati skupno odgovornost in individualno zavezanost k strukturnim reformam, davčni disciplini, trajnostni konkurenčnosti in dobri zastopanosti na mednarodni ravni. Ojačana vloga evroobmočja bo prispevala k večjemu povezovanju trgov na širšem območju EU, ter k vidnejši vlogi evra kot ključnega faktorja za gospodarsko in finančno stabilnost.

2.4. Ohranitev in zagotavljanje odprtih trgov

Gospodarska kriza je leta 2009 povzročila 9-odstotni upad v mednarodni menjavi in ustvarila pritisk po uvedbi zaščitnih ukrepov. Čeprav smo se izognili najhujšemu možnemu scenariju - popolni zaščiti domačih proizvajalcev - pa je bilo še vedno sprejetih več kot 220 ukrepov, ki bi lahko omejili trgovanje in vplivali na kar 5,2% izvoza EU. Subvencije in omejitve javnih naročil sta še posebej občutljivi področji.

Upad v mednarodni trgovini

Vir: BE in CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis

Evropa lahko kot največja svetovna izvoznica veliko izgubi zaradi protekcionizma. EU mora zagotoviti odprtost trgov in še naprej nadzirati zaščitne ukrepe, zlasti zato ker lahko visoka stopnja brezposelnosti in proračunski primanjkljaji povečajo pritisk po uvedbi ukrepov o omejitvi trgovanja. Poleg tega mora Evropa prepričati svoje trgovinske partnerice, naj prekličejo zaščitne ukrepe kot na primer izvozne dajatve ter spodbude za kupovanje kitajskega ali ameriškega blaga. V primeru kršitev STO ali drugih mednarodnih trgovinskih dogovorov mora EU sprejeti ustrezne izvršilne ukrepe.

Razhajanja v zakonskih določilih lahko prav tako negativno vplivajo na trgovanje in naložbe. EU se mora v okviru dvostranskih dogovorov zlasti z ZDA sporazumeti o preprečevanju negativnih razhajanj v nekaterih vprašanjih, na primer v vprašanju nadzora finančnega sektorja. Za konec velja poudariti, da bi uspešen zaključek pogajanj o razvojni agendi iz Dohe vrnil zaupanje v odprte trge in pospešil okrevanje svetovnega gospodarstva.

Priporočeni ključni ukrepi

- > Uvedba smotrnih finančnih določb o finančnem nadzoru in o pravilih za kapitalske zahteve bank, da bi se izognili nepotrebnim negativnim učinkom na rast in zaposlovanje.
- > Sporazum o strategiji za izhod iz prekomernega javnega dolga in primanjkljajev v okviru Pakta stabilnosti in rasti.
- > Nadziranje in ocenjevanje strukturnih reform v okviru strategije EU za rast in delovna mesta.
- > Preoblikovanje proračuna EU in zvišanje deleža sredstev za povečanje konkurenčnosti, na primer sredstev za raziskave, inovacije, infrastrukturo in izobraževanje.
- > Zagotavljanje odprtosti trgov z dvostranskimi dialogi, trgovinskimi pogajanjmi in uveljavitvijo pravil trgovanja.

3. Večja evropska konkurenčnost je ključ do trajnega gospodarskega okrevanja

3 gonila poslovnih priložnosti:

1. Oživitev skupnega trga
2. Ambiciozno zastavljena mednarodna trgovinska politika
3. Podpora inovacijam, raziskavam in izobraževanju

3.1. Oživitev skupnega trga

Uvedba skupnega trga EU je prinesla številne prednosti. Tako kot vsi trgi pa tudi skupni trg zahteva nenehne prilagoditve. Nanj še vedno vplivajo ovire pri prostem pretoku ljudi, blaga, kapitala in storitev. Veliko preizkušnjo vedno znova predstavljajo še pobude za zaščitne ukrepe, zlasti v časih gospodarske krize. Ena od prednostnih nalog nove Evropske komisije bi morala postati ozaveščanje podjetij in državljanov o prednostih skupnega trga. BUSINESSEUROPE bo s pomočjo svojih članov ustvarilo mrežo, da bi doseglo majhna in srednje velika podjetja po vsej Evropi.

Prednosti skupnega trga

Še eno do ključnih nalog predstavlja nadziranje prenosa direktive za storitve v nacionalno zakonodajo in skupnega procesa ocenjevanja v skladu z določili iz leta 2010. Treba je paziti, da ne bi prišlo do novih omejitev, ki bi zavirale čezmejno opravljanje storitev; tako na primer ni potrebno revidirati direktive o napotitvi delavcev. Obstoječa pravila, po katerih se morajo ponudniki čezmejnih storitev ravnati po temeljnih pravilih o delu države gostiteljice preprečujejo nelojalno konkurenco. Morebitne pomanjkljivosti pri praktičnem izvajanju naj se odpravi v tistih državah članicah, kjer do njih prihaja.

Na cene blaga še vedno vpliva ugotavljanje skladnosti odvečnih proizvodov v različnih državah EU. Njihov skupni strošek se giblje med 2% in 15% celotnega letnega prometa podjetij. Leta 2010 se mora začeti pravilno upoštevati načelo vzajemnega priznavanja in skupni okvir za akreditacijo in nadzor trga. Da bi odpravili še zadnje ovire, naj se prizadevanja usmeri na šest strateških področij: energija,

prevoz, telekomunikacije, finančne storitve, javno naročanje in omejitev vstopa za državljane novih držav članic. EU si mora za cilj zastaviti, da bo do leta 2015 dokončno oblikovala digitalni skupni trg.

Za učinkovitejše delovanje skupnega trga je nujno potrebna tudi uvedba programa boljših predpisov. Če želi EU v letu 2012 zmanjšati administrativne stroške za 25%, s čimer bi se njen BDP po nekaterih ocenah povečal za 1,5%, bo potrebno izjemno hitro ukrepati. Zmanjšanje stroškov za 25% mora biti končni cilj. Učinek novih predpisov naj se sistematično ocenjuje, saj se bo tako zagotovilo, da nova zakonodaja ne bo kasneje izničila že doseženih znižanj.

3.2. Ambiciozno zastavljena mednarodna trgovinska politika

V središču mnogostranskih in dvostranskih trgovinskih pogajanj naj bo širok dostop na trg v ključnih trgih, tako za trgovino kot za naložbe, ter boljši svetovni predpisi. Med trgovinsko politiko in splošno politiko konkurenčnosti Evropske unije mora obstajati močna povezava. Svetovna globalizacija vse bolj narašča, zato mora EU vzpostaviti politiko, ki bo krepila njeno mednarodno konkurenčnost.

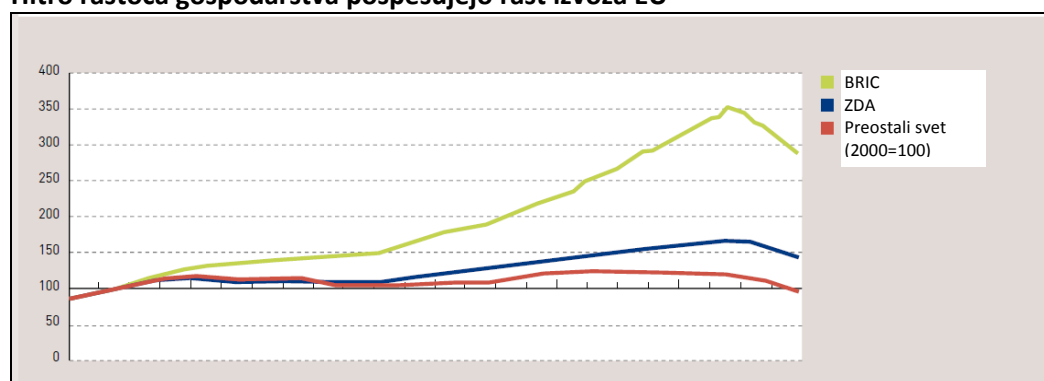
Čeprav je sklenitev pogajanj Svetovne trgovinske organizacije v Dohi izjemno pomembna, pa ne gre pozabiti tudi na dvostranske sporazume o prosti trgovini. Z njimi bodo namreč evropska podjetja povečala dostop do trga na hitro rastočih trgih kot so Južna Koreja, Indija, ter države jugovzhodne Azije. EU se mora na teh pogajanjih v tesnem sodelovanju z evropskimi podjetji močno zavzemati za svoje izvozne in investicijske interese.

Dodatno se morajo okrepiti gospodarski odnosi med EU in ZDA. Transatlantski ekonomski svet (TES) naj prevzame vodilno vlogo pri usklajevanjih med ZDA in EU glede ukrepov proti globalni recesiji in finančni krizi, narediti pa mora tudi odločilne korake za uvedbo prostega transatlantskega trga.

Če EU ne bo zagotovila izvajanja dogovorov, trgovinska pogajanja ne bodo dosegla svojega namena. Le tako bo namreč zajamčila, da bodo trgovinski partnerji uresničili svoje zaveze. Evropska strategija za dostop do trga bi se morala osredotočati na premagovanje ovir na vodilnih hitro rastočih trgih, med drugim na ruskem, kitajskem, indijskem in brazilskem. Prav tako bi morali poostriiti ukrepe za države, ki ne spoštujejo svojih mednarodnih trgovinskih dogovorov.

Trgovina lahko spodbuja poslovne priložnosti le ob zagotovitvi učinkovite zaščite pravic intelektualne lastnine, ter ob zagotavljanju pravičnega in neprekinjenega dostopa do surovin. Zato morajo regulatini dialogi z glavnimi trgovinskimi partnericami, še posebej z ZDA, postati eden od ključnih elementov trgovinske politike EU.

Hitro rastoča gospodarstva pospešujejo rast izvoza EU

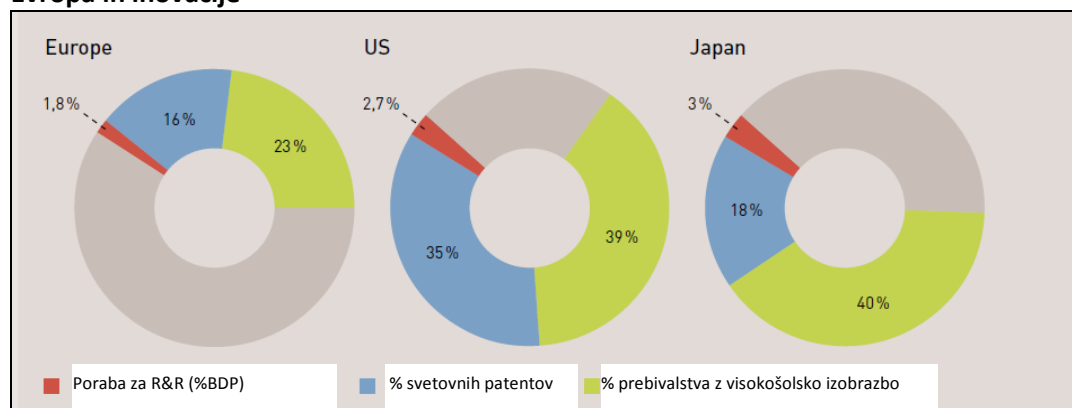

Vir: EUROSTAT

3.3. Podpora inovacijam, raziskavam in izobraževanju

Evropa se mora nedvomno osredotočiti na izobraževanje, raziskave in inovacije. Zlasti inovacije so bistvenega pomena, če naj se Evropa uspešno spoprime z izzivi, ki jih prinašajo podnebne spremembe, staranje prebivalstva in vprašanje preskrbe z energijo. Prav inovacije že od leta 2000 tvorijo jedro naše strategije za konkurenčnost. A ker je bil delež BDP za raziskave in razvoj (R&R) v Evropi leta 2007 le 1,8%, v ZDA pa 2,7% ter na Japonskem in v Južni Koreji celo več kot 3%, ugotavljamo, da skupne investicije v raziskave in razvoj v Evropi zaostajajo za tekmicami. Poleg tega je delež prebivalstva starega med 25 in 64 let z visokošolsko izobrazbo v Evropi komaj 23%, medtem ko je na Japonskem isti delež 40% in v ZDA 39%. Evropa se lahko pohvali s številnimi univerzami, a le dve (Cambridge in Oxford) sta se uvrstili na šanghajsko lestvico desetih najboljših univerz sveta. Zaskrbljujoče je tudi dejstvo, da je v EU registriranih le 16% svetovnih patentov, v ZDA pa kar 35% in na Japonskem 18%, kar pomeni, da bi v Evropi znanje lahko učinkoviteje izkoriščali v poslovne namene.

Evropa in inovacije

Vir: EUROSTAT

Mnogi ukrepi za izboljšanje izobraževanja, raziskav in inovacij so v pristojnosti posameznih držav. Kljub temu pa Evropska unija ponuja številne priložnosti za sodelovanje med državami članicami, ki je koristno za obe strani. Tako sta na primer program Erasmus in Bolonjska deklaracija spodbudila mobilnost študentov in znanja, poleg tega pa sta dala tudi pobudo za modernizacijo evropskih univerz.

Evropski inštitut za inovacije in tehnologijo je pomemben člen za krepitev vezi med izobraževanjem, raziskavami in inovacijami. Še en dober primer politike vključevanja predstavlja nova industrijska politika, ki jo EU razvija od leta 2004 in pomeni kombinacijo medsektorskih politik in panožnih pobud. Kljub temu pa se moramo zavedati, da medsektorsko sodelovanje pri raziskavah in izobraževanju še vedno zaostaja. Strategija o Evropskem raziskovalnem prostoru je bila predstavljena leta 2000, a vendar leta 2009 še vedno nimamo učinkovitega sistema upravljanja, s katerim bi jo lahko izvajali tudi v praksi.

Vlaganje v R&R ter inovacije se lahko okrepi z državnimi davčnimi spodbudami, ki pa morajo upoštevati pravila EU o državni pomoči. Nujno je potrebno tudi izboljšati dostop do posebnih sredstev, na primer do rizičnega kapitala (trenutno dosega v EU le tretjino deleža iz ZDA). Prav tako bi bilo koristno razviti partnerstva med zasebnim in javnim sektorjem za področje inovacij, dobrodošlo pa bi bilo tudi povečanje javnih investicij, zlasti s zvišanjem proračunskih sredstev EU za R&R ter inovacije za proračun 2010-2014.

Zahteve trga po novih izdelkih in storitvah igrajo ključno vlogo pri investiranju v inovacije. Evropska Iniciativa vodilnih trgov predstavlja korak v pravo smer, potrebno pa je pospešiti njeno izvajanje.

Nujno potrebno je tudi, da se zagotovi stroškovno učinkovita zaščita pravic intelektualne lastnine. EU mora za obdobje med leti 2010-2014 sprejeti celovito strategijo za intelektualne pravice, ki bo pokrivala tako industrijske pravice kot tudi področje avtorskih pravic.

Priporočeni ključni ukrepi

- > Nadzor prenosa direktive za storitve v nacionalne zakonodaje in skupnega procesa ocenjevanja za leto 2010.
- > Popolna realizacija in upoštevanje novega pravnega okvira za blago pri reviziji obstoječih direktiv in oblikovanju prihodnjih predpisov za izdelke.
- > Uvedba programa boljših predpisov in sistematično ocenjevanje njihovih učinkov.
- > Pridobitev novih dostopov na trge z mnogostranskimi in dvostranskimi trgovinskimi pogajanjmi, pri čemer je potrebno zagotoviti, da trgovinski partnerji izpolnijo svoje obveze.
- > Okrepitev regulacijskih dialogov s ključnimi trgovinskimi partnericami, zlasti z ZDA, da bi preprečili in odstranili ovire za trgovanje.
- > Povečanje partnerstev za inovacije, javne storitve in infrastrukturo med zasebnim in javnim sektorjem.
- > Zvišanje javnih investicij v inovacije in spodbuditev vlaganj v R&R ter inovacije z državnimi davčnimi spodbudami ter dostopom do specialnih financ.
- > Povečanje mednarodnega sodelovanja na področju raziskav in izobraževanja, zlasti skozi Evropski inštitut za inovacije in tehnologijo.

4. Koncept varne prožnosti je splošno sprejeta rešitev za težave na trgu delovne sile - kaj torej še čakamo?

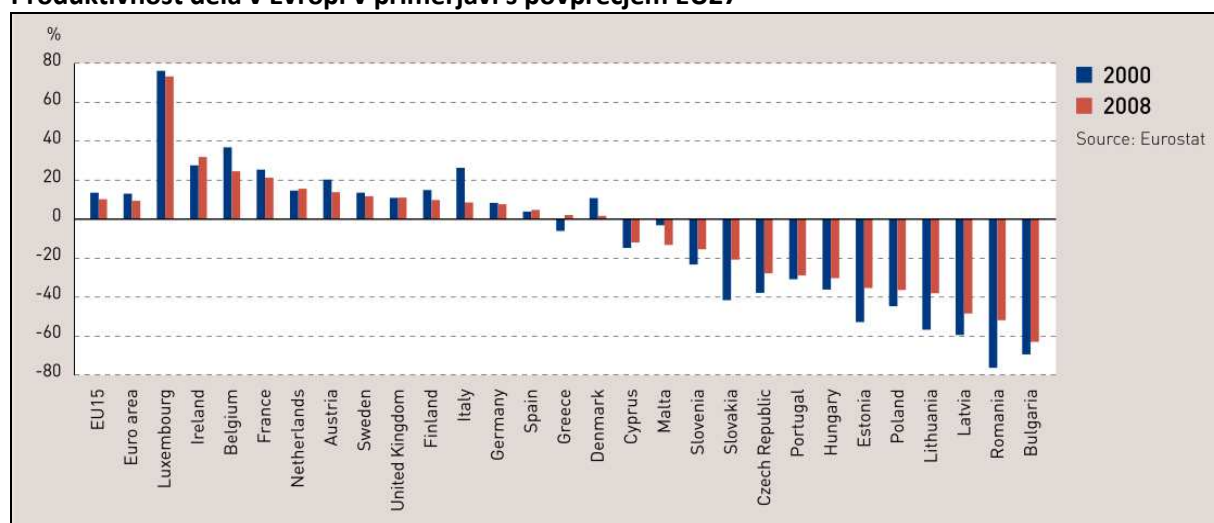
2 sestavini za spodbudo zaposlovanju:

1. Spodbujanje ustvarjanja delovnih mest
2. Povečanje ponudbe usposobljenih delavcev

4.1. Spodbujanje ustvarjanja delovnih mest

Po obdobju izrazitega izboljšanja na trgu so obeti za zaposlovanje v EU slabi. V EU je bilo med leti 2004 in 2008 ustvarjenih več kot 15 milijonov novih delovnih mest, vendar pa bi lahko samo v letih 2009-2010 zaposlitev izgubilo preko 7 milijonov ljudi. Zato so potrebne učinkovite reforme, ki bodo zagotovile rast zaposlenosti, ki bo tekla istočasno z rastjo produktivnosti.

Produktivnost dela v Evropi v primerjavi s povprečjem EU27

Vir: EUROSTAT

Če želimo povečati število novih delovnih mest, moramo najprej zagotoviti stabilnost finančnih trgov ter trdnost javnih financ, pospešiti strukturne reforme, okrepiti skupni trg, ambiciozno zastaviti mednarodno trgovinsko politiko ter vlagati v inovacije in podjetništvo. K uspehu pa bo pripomogla tudi posodobitev nacionalnih družbenih sistemov. Čeprav ta naloga večinoma spada pod pristojnost vsake države, igra EU pomembno vlogo pri nadzorovanju napredka.

Sedaj je še bolj kot kdajkoli prej pomembno, da se uvede že sprejeta evropska načela varne prožnosti. Za zagotovitev ponovne rasti stopnje zaposlovanja potrebujemo celostne strategije vseživljenjskega izobraževanja ter sodobne sisteme socialne varnosti. Poleg tega je treba države članice spodbujati k omejevanju stroškov dela, da bi tako spodbudili povpraševanje po delovni sili.

V skupni analizi izzivov za evropske trge delovne sile iz leta 2007 so evropski socialni partnerji države članice pozvali, naj okrepijo svoja prizadevanja po uvedbi elementov varne prožnosti. Seveda pa je hkrati potrebno zagotoviti, da tovrstnih prizadevanj posameznih držav kasneje ne bodo ogrozile nepotrebne omejitve v novi socialni zakonodaji EU.

4.2. Povečanje ponudbe usposobljenih delavcev

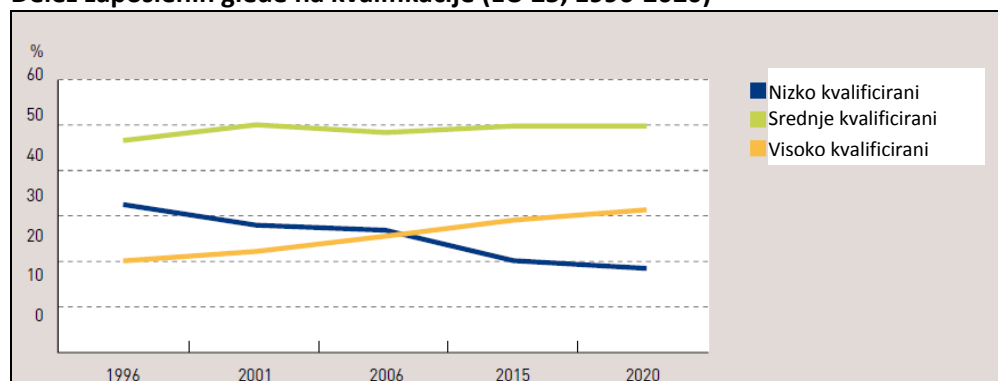
Na evropskem trgu delovne sile prihaja do protislovnega položaja, saj se stopnja brezposelnosti povečuje kljub prostim delovnim mestom, ki so posledica pomanjkanja delovne sile. Ta problem bo

postal v prihodnjih letih še bolj pereč zaradi staranja prebivalstva. Trajno okrevanje je mogoče zagotoviti le, če bomo odpravili neskladja pri usposobljenosti delavcev in se soočili s posledicami staranja in zmanjševanja obsega delovne sile. Znanje in veščine evropskih prebivalcev je potrebno izpopolniti in posodobiti, poveča naj se vključenost v trg dela, spodbuja mobilnost in uveljavi solidno politiko priseljevanja. Le tako se bomo izognili strukturnemu pomanjkanju delovne sile in kvalificiranih delavcev

Evropska strategija za izboljšanje konkurenčnosti z inovativnostjo se lahko uresniči le ob izpopolnitvi sistema izobraževanja in usposabljanja, ob večjem in boljšem vlaganju v človeške vire, ter ob uvedbi učinkovitih ukrepov za vseživljenjsko učenje, s katerimi bo usposobljenost delovne sile sledila dejanskim potrebam trga. Del odgovora predstavlja tudi tesnejše sodelovanje podjetnikov pri sestavljanju univerzitetnih učnih načrtov ter sodelovanje socialnih partnerjev pri snovanju in uveljavljanju orodij EU za pospeševanje mobilnosti, kakršno je na primer Nacionalno kvalifikacijsko ogrodje.

Če želi biti Evropa konkurenčna na področju inovacij in tehnologije, se bo potrebno posebej posvetiti problemu pomanjkanja kadrov v znanosti in tehnologiji. Trenutne ocene kažejo, da naj bi v Evropi primanjkovalo 20 milijonov kvalificiranih delavcev. Položaj je še posebej kritičen v nekaterih panogah, kot na primer v informacijski in komunikacijski tehnologiji, kjer naj bi tako do leta 2010 primanjkovalo 300.000 kvalificiranih delavcev. Večina ukrepov za povečanje števila študentov znanosti in tehnologije je prepuščena državnim pristojnostim. Kljub temu pa bi k izboljšanju položaja pripomogel tudi evropski industrijski doktorski program, ki bi bil podprt s strani EU sklada za štipendije Marie Curie.

Delež zaposlenih glede na kvalifikacije (EU 25, 1996-2020)

Vir: CEDEFOP, 2009

Nizka vključenost starejših delavcev na trg delovne sile je prav tako odraz neučinkovite izrabe razpoložljive delovne sile. Evropska unija mora svoje države članice vzpodbuditi, da prenovijo pokojninski sistem in odstranijo pobude za prezgodnji izhod s trga delovne sile, če želijo ohraniti glavne značilnosti svojih socialnih sistemov. Le tako bodo zvišali stopnjo zaposlenosti starejših delavcev, ki je leta 2008 znašala 45,6%.

Zakonita gospodarska migracija lahko olajša najbolj kritično pomanjkanje delovne sile v Evropi. Zakonski okvir EU o pogojih za priseljevanje državljanov tretjih držav mora biti dovolj prožen in hkrati spoštovati državne pristojnosti, saj je le tako mogoče zagotoviti, da se bodo sprejete odločitve resnično skladale z dejanskimi potrebami na trgu delovne sile. Evropa mora povečati količino kvalificirane migracijske delovne sile, ki jo uspe privabiti. Predlog o uvedbi modre karte je v tem pogledu korak v pravo smer.

Priporočeni ključni ukrepi

- > Uvedba načel varne prožnosti.
- > Spodbujanje držav članic k omejevanju stroškov dela.
- > Izpopolnitev sistema izobraževanja in usposabljanja ter uvedba učinkovitih ukrepov za vseživljenjsko učenje.
- > Spodbujanje držav članic k modernizaciji sistema socialne varnosti in odpravo spodbud za prezgodnji izstop s trga delovne sile.
- > Izboljšati dosedanjo sposobnost Evrope za privabljanje kvalificirane migracijske delovne sile.

5. Podjetništvo in industrija poganjata rast

1 celostna politika za podjetništvo in industrijo

1. »Go for growth« - zelena luč za rast!

5.1. Podjetništvo in industrija poganjata rast

Podjetja so glavni motor rasti, bogastva in ustvarjanja novih delovnih mest. Doseganje družbenih in okoljskih ciljev je odvisno predvsem od uspešnosti podjetij. EU lahko na tem področju še marsikaj postori. V letih 2007-2008 je povprečni delež EU prebivalstva starega med 18-64 let, ki je bil vključen v ustanavljanje novega podjetja, znašal le 5,1%, kar je bistveno manj kot v ZDA (10,2%) ali v Južni Koreji (10%).

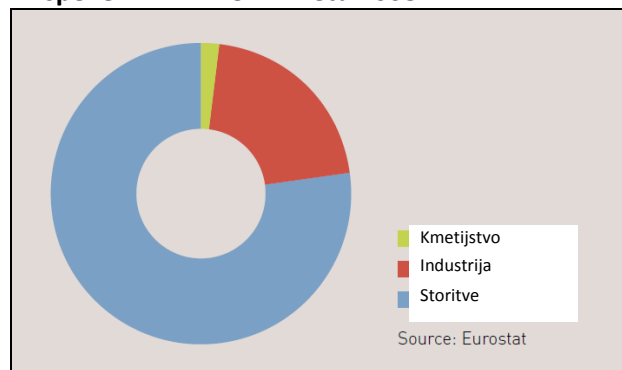
Za spodbujanje podjetništva v Evropi je potrebno poenostaviti zakonski okvir in zagotoviti, da nova zakonodaja ne bo vsebovala nepotrebnih administrativnih, finančnih in pravnih ovir, ki bi negativno vplivale na razvoj podjetništva v Evropi. Kodeks za majhna in srednja podjetja mora čim prej stopiti v veljavo po vsej Evropi, na vseh stopnjah oblikovanja politike in v vseh vladnih službah pa naj se upošteva načelo dajanja prednosti majhnim ("Think Small First.")

Prav tako mora Evropski svet čim hitreje sprejeti Zakon o zasebnih podjetjih, saj bo ta bistveno olajšal čezmejno poslovanje majhnih in srednje velikih podjetij. S sistematičnim vključevanjem podjetniškega izobraževanja v učne načrte šol in univerz pa bi še dodatno vzpodbudili podjetniško naravnost v Evropi.

5.2. EU potrebuje celostno industrijsko politiko

Čeprav je kar 70% delovnih mest v Evropi vezanih na storitvene dejavnosti, pa igra industrija vseeno strateško vlogo za spodbujanje gospodarske rasti. Predelovalna industrija predstavlja petino evropskega BDP-ja, poleg tega pa zagotavlja tri četrtine izvoza EU. Kar 80% sredstev za raziskave in razvoj zasebnega sektorja EU zagotavlja industrija. Predelovalna podjetja so ključne stranke za mnoge storitvene dejavnosti. Brez močne industrijske osnove bi bilo število storitvenih delovnih mest v EU bistveno manjše. Razvoj celostne politike za industrijo bi moral postati ključna prednostna naloga podjetniške politike EU.

Prispevek k BDP EU27 v letu 2008

Vir: EUROSTAT

Uvedba celostne evropske politike za industrijo ne pomeni izbora zmagovalcev ali subvencioniranja nekonkurenčnih podjetij in panog. Sklepi Evropskega sveta s sestanka meseca maja 2009 glede

potrebe po uvedbi celostne politike EU za industrijo potrjujejo, da potrebujejo evropska podjetja za uresničenje svojih potencialov naslednje:

- ugoden, stabilen in predvidljiv zakonski okvir, ki bo spodbujal odličnost, inovacije in trajnost, torej pogoje, pod katerimi lahko podjetja poslujejo in investirajo;
- sprejetje ukrepov, ki bodo na državni in evropski ravni upoštevala načela boljših predpisov in notranjega trga, ter odražala celostni pristop k reševanju vprašanja konkurenčnosti, ter energetske in okoljske vprašanj;
- zagotovilo, da upoštevanje novih zahtev ne bo predstavljalo prekomernih stroškov za podjetja na vseh področjih politike, saj bi v nasprotnem primeru takšni stroški lahko privedli do selitve proizvodnje zunaj Evrope;
- zagotovilo, da se bo povečal obseg, učinkovitost in izraba javnih investicij v raziskave in razvoj (R&R) ter inovacije;
- izpeljavo panožnih pobud za izvedbo zgoraj naštetih horizontalnih načel.

Institucije EU morajo v celoti uresničiti smernice za politiko, ki jih je določil Svet za konkurenčnost.

Priporočeni ključni ukrepi

- > Poenostavitev zakonskega okvirja EU, kar bo spodbudilo podjetništvo.
- > Hiter in učinkovit začetek izvajanja Kodeksa za majhna in srednja podjetja.
- > Vključevanje podjetniškega izobraževanja v učne načrte šol in univerz.
- > Sprejetje ukrepov, ki upoštevajo načela boljših predpisov in notranjega trga.
- > Uvedba celostne politike EU za industrijo, ki bo osnovana na stabilnih zakonskih okvirih in boljših predpisih.